



Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) meriturvallisuuskomitean 110. istunnon päätöslauselmalla SOLAS-yleissopimukseen liittyvään IMSBC-säännöstöön tehtyjen muutosten hyväksyminen

Asian tausta

Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (International Maritime Organization, jäljempänä IMO) on vuosikymmenten ajan kehitetty kattava kansainvälinen sääntelyjärjestelmä alusten turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä, miehistön pätevyydestä, aluskuljetuksiin liittyvistä vastuukysymyksistä sekä alusliikenteen ympäristölle aiheuttamien haittojen ehkäisemisestä.

Alusturvallisuuden kannalta keskeisin yleissopimus on ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehty kansainvälinen yleissopimus (SopS 11/1981, jäljempänä SOLAS-yleissopimus). SOLAS-yleissopimuksen liite sisältää kattavat, pääosin tekniset määräykset alusten teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä.

SOLAS-yleissopimukseen liittyy lisäksi useita säännöstöjä, jotka sisältävät aluksia koskevia tarkempia teknisiä vaatimuksia ja täydentävät siten SOLAS-yleissopimuksen liitteen määräyksiä. Osa säännöstöistä on SOLAS-yleissopimuksen pakollisia osia, jotka sisältävät oikeudellisesti sitovia määräyksiä. Osa säännöstöistä on edelleen suositusluonteisia. SOLAS-yleissopimuksen liitettä ja yleissopimukseen liittyviä säännöstöjä on muutettu useita kertoja IMO:n meriturvallisuuskomitean (Maritime Safety Committee, jäljempänä MSC-komitea) päätöslauselmilla. Nyt hyväksyttäväksi ehdotettavalla muutoksella tehdään SOLAS-yleissopimukseen liittyvään kiinteiden irtolastien aluskuljetusta koskevaan kansainväliseen säännöstöön (International Maritime Solid Bulk Cargoes Code, jäljempänä IMSBC-säännöstö) meriturvallisuuden varmistamiseksi tarvittavia päivityksiä.

Sopimusmuutosten valmistelu

Sopimusmuutokset on valmisteltu IMO:n meriturvallisuuskomiteassa ja sen alakomiteoissa ja niitä koskeva päätöslauselma MSC.575(110) on hyväksytty lopullisesti meriturvallisuuskomitean 110. istunnossa kesäkuussa 2025. Meriturvallisuuskomitean ja sen alakomiteoiden kansallisissa koordinaatioissa esitykset on käyty yksityiskohtaisesti läpi ja asiassa on kuultu laajasti merenkulun ja elinkeinon sidosryhmiä.

Euroopan unionin neuvosto antaa ennen kutakin meriturvallisuuskomitean kokousta päätöksen, jonka nojalla jäsenvaltiot valtuutetaan ilmaisemaan suostumuksensa tulla muutosten sitomiksi unionin etujen mukaisesti siltä osin kuin muutokset kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Jäsenvaltiot myös muodostavat EU:n yhteisen koordinoitun kannan ennen kokousta esityksistä, jotka kuuluvat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan tai joiden osalta jäsenvaltiot katsovat, että asiassa on EU:n yhteinen intressi. Neuvoston päätös 2025/1285,



meriturvallisuuskomitean 110. istunnossa Euroopan unionin puolesta otettavasta kannasta ei sisällä IMSBC-säännöstöä.

Sopimusmuutokset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Päätöslauselma MSC.575(110) sisältää kiinteiden irtolastien aluskuljetusta koskevan kansainvälisen säännösten kahdeksannen muutossarjan (08-25). Muutossarja sisältää kymmenen uutta kiinteiden irtolastien ohjekorttia. Lisäksi IMSBC-säännöstöön tehtiin useita teknisluonteisia muutoksia, kuten kannettavien henkilökohtaisten hengityssuojaimet poistaminen viiden kiinteän irtolastin ohjekortista tarpeettomina, koska SOLAS-yleissopimuksen luku II-2 edellyttää jo kannettavien hengityssuojaimien riittävän määrän.

Sopimusmuutokset koskevat alusturvallisuutta ja erityisesti lastien turvallista kuljettamista. Suomen lainsäädännössä alusturvallisuuden kannalta keskeinen laki on aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettu laki (1686/2009), jonka 6 §:n mukaan SOLAS-yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvan aluksen on täytettävä sopimuksessa sille asetetut rakenteita ja varusteita sekä niiden järjestelyjä koskevat vaatimukset. Alusta käytettäessä on noudatettava SOLAS-yleissopimuksessa asetettuja toiminnallisia vaatimuksia alusturvallisuuden varmistamiseksi. Pykälässä säädetään lisäksi, että SOLAS-yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvan aluksen on täytettävä SOLAS-yleissopimukseen liittyvien säännösten velvoittavat määräykset, jotka koskevat alusten rakenteita, varusteita ja niiden järjestelyjä.

IMSBC-säännösten sopimusmuutokset kuuluvat Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä jaettuun toimivaltaan, jota EU ei ole käyttänyt. EU ei ole antanut kiinteiden irtolastien aluskuljetusta koskevaa sääntelyä. IMSBC-säännösten määräykset eivät siten vaikuta unionin yhteisiin sääntöihin eivätkä muuta niiden ulottuvuutta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla, mikä tarkoittaa, että unionilla ei siten ole yksinomaista toimivaltaa IMSBC-säännösten osalta. IMSBC-säännösten hyväksyminen kuuluu näin ollen jäsenvaltioiden toimivaltaan.

Esityksen vaikutukset

Muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia tai hallinnollisia vaikutuksia. IMSBC-säännösten muutoksia sovelletaan kaikkiin irtolastialuksilla kuljetettaviin kiinteisiin irtolasteihin viljaa lukuun ottamatta myös kotimaan liikenteessä. Säännösten sisältämät määräykset koskevat lastin asianmukaista sijoittamista alukseen rakenteellisten vahinkojen ehkäisemiseksi, aluksen vakavuutta sekä mahdollisten kemiallisten reaktioiden estämistä. IMSBC-säännöstö koskee siten suomalaisia aluksia, varustamoja, jotka kuljettavat kiinteitä irtolasteja, satamia, joissa puretaan tai lastataan kiinteitä irtolasteja sekä tahoja, jotka lähettävät kiinteitä irtolasteja kuljetettavaksi merelle, kuten teollisuus ja laivaajat.

Teollisuudelle IMSBC-säännöstöstä aiheutuvat kustannukset perustuvat siihen, että säännösten mukaan jokaiselle kiinteälle irtolastille viljaa lukuun ottamatta on laadittava ainekohtainen ohjekortti. Jos tietyille irtolastille ei vielä ole säännöstössä ainekohtaista ohjekorttia, säännöstössä on kuvattu menettelytapa sekä tekniset tutkimus- ja testausvaatimukset yksittäisen irtolastin lisäämiseksi säännöstöön sekä väliaikainen ohjeistus sen turvalliseen merikuljetukseen. Uuden ohjekortin laatimista varten tehtävät tutkimukset,



selvitykset ja testaukset aiheuttavat teollisuuden toiminnanharjoittajille yleensä tuhansien eurojen kertaluonteisia kustannuksia.

Muutossarja sisältää kymmenen uutta kiinteiden irtolastien ohjekorttia, mukaan lukien Suomen esittämät kaksi vedenpuhdistuskemikaaleja koskevaa ohjekorttia. Molemmat ohjekortit ovat merkityksellisiä Suomen kemianteollisuudelle, koska niillä helpotetaan vedenpuhdistuskemikaalien kuljettamista. Vedenpuhdistuskemikaalit ovat perusta puhtaan veden saamiselle ja niitä viedään Suomesta ympäri maailmaa. Muutoksilla parannetaan Suomen kemianteollisuuden kilpailukykyä.

Muutosten käytännön merkityksen vuoksi niiden väliaikainensoveltaminen on tehty mahdolliseksi (voluntary early implementation). Sopimusmuutokset tulevat kansainvälisesti voimaan 1.1.2027 (ks. jäljempänä jakso ”Sopimusmuutosten voimaantulo”). Päätöslauselma kuitenkin mahdollistaa muutosten soveltamisen jo ennen niiden kansainvälistä voimaantuloa 1.1.2026 alkaen. Suomen on tarkoitus soveltaa muutoksia väliaikaisesti 1.9.2026 alkaen ennen kansainvälistä voimaantuloa, jotta suomalaisten toimijoiden tasapuoliset toimintaedellytykset kansainvälisillä markkinoilla voidaan varmistaa.

Lausuntopalaute

MSC-komitean kokouksen kansallisessa koordinaatiossa on kuultu laajasti merenkulun ja elinkeinon sidosryhmiä. Muutoksista on lisäksi pyydetty lausunnot merenkulun sidosryhmäverkostolta 16.3 – 10.4.2026 välisenä aikana. Esityksestä annettiin 9 lausuntoa. Lausunnonantajat kannattivat esitystä tai heillä ei ollut lausuttavaa esitykseen. Suomen Varustamot ry, Kemira Oyj ja Yara Suomi Oy ovat lausunnoissaan tuoneet esille, että Suomen tulisi soveltaa muutoksia ennen kansainvälistä voimaantuloa muun muassa tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi, toimijoiden turhan hallinnollisen työn ja korkeampien kuljetuskustannusten välttämiseksi. Ulkoministeriötä on konsultoitu sopimusmuutosten väliaikaisesta soveltamisesta.

Sopimusmuutosten voimaantulo

Muutokset tulevat kansainvälisesti voimaan noudattaen niin sanottua hiljaista hyväksymismenettelyä siten, että ne katsotaan SOLAS-yleissopimuksen VIII artiklan mukaisesti hyväksytyiksi 1.7.2026, jollei niitä siihen mennessä ole vastustanut vähintään 1/3 sopimuspuolista tai sopimuspuolet, joiden yhteenlaskettu tonnisto on yli 50 prosenttia maailman kauppalaivaston tonnistosta. Mikäli muutokset katsotaan hyväksytyiksi, ne tulevat voimaan 1.1.2027. Valtiot voivat kuitenkin ryhtyä soveltamaan muutoksia jo 1.1.2026 alkaen.

Muutokset ovat luonteeltaan teknisiä, eivätkä ne kuulu Suomessa lainsäädännön alaan. Tästä syystä ne eivät vaadi eduskunnan hyväksyntää. Muutokset on tarkoitus saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella sen jälkeen, kun ne on kansallisesti hyväksytty ja ennen kuin ne tulevat kansainvälisesti voimaan. Muutosten voimaansaattamisasetus on tarkoitus antaa 1.7.2026 jälkeen, eli sen jälkeen kun muutosten kansainvälinen voimaantulo on varmistunut. Asetus annettaisiin kuitenkin ennen 1.9.2026 ja asetuksessa säädettäisiin samalla muutosten väliaikaisesta soveltamisesta ajalla 1.9.2026 – 31.12.2026.



Alustavan arvion mukaan muutoksia ei ole Suomen säädöskokoelmasta annetun lain (188/2000) 9 §:n mukaisesti tarpeen julkaista Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa muutosten teknisyyden sekä vähäisen yleisen merkityksen vuoksi. Sen sijaan Liikenne- ja viestintävirasto antaisi niistä tietoja suomeksi ja ruotsiksi. Tämän lisäksi asetus sekä muutosten englanninkieliset tekstit julkaistaisiin Liikenne- ja viestintäviraston internetsivuilla osoitteessa www.traficom.fi.

Ahvenanmaa

Esitetyt sopimusmuutokset koskevat kauppamerenkulkua. Näin ollen Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 13 kohdan mukaan sopimusmuutosten määräykset kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Koska muutokset eivät sisällä Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, muutosten voimaansaattamissäädökselle ei ole tarpeen pyytää Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntää itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti.

Toimivalta

Muutosten hyväksyminen ja väliaikaisesta soveltamisesta päättäminen kuuluu perustuslain 93.1 §:n nojalla tasavallan presidentille. Tasavallan presidentti päättää hyväksymisestä valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta.

Esitys

Edellä olevan perusteella esitetään, että tasavallan presidentti hyväksyisi ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteeseen liittyvään kiinteiden irtolastien aluskuljetusta koskevaan kansainväliseen säännöstöön tehdyt muutokset ja päättäisi muutosten väliaikaisesta soveltamisesta 1.9.2026 alkaen.

Esittelijä

Katja Viertävä, liikenne- ja viestintäministeriö